

Respons

Russland: Myndighetsbeskyttelse i øvrige Russland for personer fra Nord-Kaukasus

- Myndighetsbeskyttelse for personer fra Nord-Kaukasus i øvrige deler av Russland ved trusler/overgrep fra private aktører.
- Myndighetsbeskyttelse for kvinner fra Nord-Kaukasus i øvrige deler av Russland ved private konflikter/æresrelaterte konflikter.

Bakgrunn

Det bor mange nord-kaukasiere i andre deler av Russland, utenfor Nord-Kaukasus. Dette omfatter tsjetsjenere, dagestanere og ingusjere. Tsjetsjenere synes å være i flertall. De største tsjetsjenske befolkningsgruppene befinner seg i og rundt Moskva og St. Petersburg, men det finnes også tsjetsjenske befolkningsgrupper i blant annet Volgograd, Saratov, Samara og Astrakhan, i tillegg til nærområdene til Tsjetsjenia, slik som Stavropol (Utlændingesservice 2011, s. 13-16).

I henhold til flere kilder er det en skepsis i den russiske befolkningen mot etniske grupper fra Nord-Kaukasus. På et seminar om ultra-nasjonalisme i Russland i Oslo i september 2013, gav flere foredragsholdere uttrykk for at det er en vanlig holdning i den russiske befolkningen at folk fra Nord-Kaukasus har en mentalitet som er uforenelig med den russiske og at personer fra Nord-Kaukasus har et voldelig levesett.¹ Kampanjer i russisk media mot store pengeoverføringer til Nord-Kaukasus, drap på etniske russere begått av personer med bakgrunn fra Nord-Kaukasus, i tillegg til terroraksjoner mot mål i det øvrige Russland med forgreninger til terrorgrupper fra Nord-Kaukasus, bidrar også til skepsis og en anti-kaukasiske stemning.

Flere kilder (vestlig ambassade (B) sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 12; SOVA, møte februar 2010) mener at personer fra de tidligere sovjetrepublikkene i Sentral-Asia er de mest sårbare blant minoritetene i Russland hva gjelder rasisme og hatkriminalitet. Det russiske

¹ Seminaret ble arrangert av den norske Helsingforskomité, Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI) og Universitetet i Oslo. Deltagere på seminaret var lederen for SOVA, Alexander Verkhovskij, professor Pål Kolstø fra Universitetet i Oslo og lederen for anti-diskrimineringscenteret Memorial, Stefania Kulaeva.

analysesenteret SOVA (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 13), som forsker på rasisme og hatkriminalitet i Russland og som Landinfo oppfatter som en balansert og troverdig kilde, har uttalt at grunnen til at sentral-asiater opplever problemer, skyldes at de blir sett på som «lettere» ofre. Dette bunner i lav sosial status og dårlige levekår, samt at de i mindre grad anmelder forhold til politiet som følge av at de ofte ikke har gyldig oppholdstillatelse.²

Tall over rasistisk motiverte voldshendelser i Russland (SOVA 2014) begått av høyreekstreme, viser også at det er personer fra sentral-asiatiske land som har blitt utsatt for flest overfall. Det var i 2013 registrert 13 drap og 39 skadde personer fra Sentral-Asia. Personer fra Kaukasus opplevde nest flest voldshendelser rettet mot seg med tre drap og 26 skadde.

Fra 2008 til 2012 så man en klar nedadgående trend i antall registrerte rasistisk motiverte drap i Russland (SOVA 2014).³ Mens man før 2008 nesten ikke hadde reaksjoner fra politiet på slik kriminalitet, la myndighetene fra 2008 press på nasjonalistiske grupper, og man så en økning i antall arrestasjoner av høyreekstreme. Fra 2011 har imidlertid nedgangen i rasistisk motiverte drap stagnert og eksperter mener at man kan forvente en økning i antall rasistisk motiverte drap igjen. Dette er fordi politiet må rapportere hvordan de opptrer i saker som omhandler ekstremistisk kriminalitet. Politiet antas generelt å være bedre på etterforskning av rasistiske ytringer enn drap; det er lettere å oppklare slike saker bl.a. ved at man finner bevis på internett og på sosiale medier. En sannsynlig konsekvens av dette er at man vil se færre løste rasistisk motiverte drap, og flere oppklarte saker vedrørende rasistiske ytringer (seminar om ultra-nasjonalisme, september 2013).⁴

Holdningene i befolkningen til tsjetsjenere var på sitt mest negative under og i noen år etter de tsjetsjenske krigene på 1990- og 2000-tallet. Ifølge flere kilder er holdningene til tsjetsjenere i dag bedret (Utlændingestyrelsen 2012). SOVA (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 15) har sagt at den verste «motstanden» mot tsjetsjenere har lagt seg, ettersom det er ca. ti år siden krigene sluttet.

Igor Kalyapin, som leder den russiske NGOen Interregional Committee Against Torture, har hevdet (gjengitt i Utlændingestyrelsen 2012, s. 7) at myndighetene ikke lenger driver uttalt negativ omtale av tsjetsjenere. Samtidig ble det på seminaret om ultra-nasjonalisme i Oslo i 2013 vist til en undersøkelse gjennomført blant etniske russere om hvordan de opplever ulike etniske grupper i Russland. Når det gjaldt tsjetsjenere var det en klar holdning i befolkningen om at tsjetsjensk kultur ikke er forenelig med russisk kultur. Også en representant for en vestlig ambassade C (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 8) mener at det fortsatt finnes

² Svært mange personer fra de tidligere sovjetrepublikkene i Sentral-Asia som befinner seg i Russland er ikke russiske statsborgere, men arbeidsmigranter. De fleste kommer fra Usbekistan og Tadsjikistan. De kan reise til Russland visumfritt. De kan oppholde seg lovlig i Russland i inntil 90 dager. Det lovlige oppholdet kan forlenges til ett år hvis de har en arbeidskontrakt og en gyldig arbeidstillatelse. Hvis de ikke har gyldig arbeidstillatelse må de reise ut av Russland og tilbake igjen til Russland. Det er estimert at så mange som 85-90 % av disse jobber ulovlig i Russland. Dette skyldes at kvotene for antall fremmedarbeidere ble drastisk redusert i økonomiske nedgangstider rundt 2008. I tillegg melder ikke arbeidsgivere nødvendigvis fra om ansatte til myndighetene, av skattemessige hensyn. Selv om mange har arbeidstillatelse, mangler mange arbeidskontrakt, hvilket gjør statusen deres ulovlig.

³ SOVA inkluderer tsjetsjenere, ingusjere, dagestanere, samt personer fra de sør-kaukasiske statene, Armenia, Georgia og Aserbajdsjan i kategorien «personer fra Kaukasus».

⁴ SOVA (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 12) viser til at tallene deres er omtrentlige. Dette som følge av at voldsoffer ofte ikke rapporterer hendelsen til politiet.

en «tsjetsjenofobi» i samfunnet, som blant annet kommer til uttrykk ved at huseiere ikke alltid ønsker å leie ut bolig til tsjetsjenere. Dette har også blitt bekreftet av kilder Landinfo har intervjuet, blant annet på tjenestereiser i 2010 og 2011.

Lederen for den tsjetsjenske sosiale og kulturelle foreningen Khmazat Gerikhanov, har opplyst (gjengitt i Utlændingestyrelsen 2012, s. 17) at tsjetsjenere ikke opplever like mange identitetskontroller på gaten i dag som de gjorde tidligere. SOVA og representanten for en vestlig ambassade (C) (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 19) har videre opplyst at det er personer fra Sentral-Asia som i dag stoppes hyppigst i dokumentkontroller på gaten. Dette har sammenheng med at de er flere, mer synlige og «lettere» ofre for utpressing. Ifølge SOVA (som sitert i Utlændingesservice 2011, s. 24) foreligger det ikke empiri som tyder på at etniske tsjetsjenere som gruppe er mer utsatt for hat-kriminalitet enn andre etniske grupper fra Kaukasus.

Myndighetsbeskyttelse for personer fra Nord-Kaukasus i det øvrige Russland ved trusler/overgrep fra private aktører

Når det gjelder synet på politiet i Russland, er det Landinfos inntrykk at den russiske befolkningen generelt har lav tillit til politiet. Dette skyldes forhold som korrupsjon og manglende effektivitet fra politiets side. Svært mange har hatt negative erfaringer med det russiske politiet.

Ifølge en advokat med tsjetsjensk bakgrunn (møte, oktober 2012) har tsjetsjenere også lav tillit til politiet. Egne erfaringer med politiet påvirker deres holdning til politiet. Det samme gjelder for andre etniske grupper fra Nord-Kaukasus.

Behandling hos politiet ved anmeldelse av kriminelle handlinger

Flere kilder Landinfo har konsultert mener at personer fra Nord-Kaukasus ofte vil vegre seg mot å kontakte politiet i situasjoner der de selv har vært utsatt for overgrep eller har vært vitne til overgrep. Dette vil imidlertid kunne avhenge av alvorlighetsgraden av den kriminelle handlingen.

En journalist med tsjetsjensk bakgrunn (møte, oktober 2012), som er godt kjent med forholdene i Russland utenfor Tsjetsjenia, mente at tsjetsjenere vil oppsøke politiet hvis de har blitt utsatt for en kriminell handling. Han hadde imidlertid inntrykk av at de har mindre sjanse for å få hjelp enn andre som ikke har minoritetsbakgrunn. Journalisten mente at situasjonen for andre folkeslag fra Nord-Kaukasus er den samme. Sentral-asiater har enda mindre sjanse til å få hjelp. SOVA har opplyst (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 14) at dersom offeret er en person fra Nord-Kaukasus, eller fra Sentral-Asia uten papirene i orden, vil vedkommende ikke henvende seg til politiet

På spørsmål om en tsjetsjener vil anmelde et kriminelt forhold til politiet, svarte advokat Murad Musaev (møte oktober 2012) at det kommer an på alvorlighetsgraden av det kriminelle forholdet. Ved grove kriminelle forhold er sannsynligheten for at det blir anmeldt større enn ved mindre alvorlige forbrytelser. Musaev mente også at politiet som regel behandler etniske russere høfligere enn personer fra Nord-Kaukasus. Hvis det er tydelig at en person fra Nord-Kaukasus har vært utsatt for et overgrep, vil det etter Musaevs vurdering trolig åpnes en sak. Det er imidlertid Musaevs inntrykk at det er få saker i domstolene som omhandler overgrep begått mot tsjetsjenere.

Respons Russland: Myndighetsbeskyttelse i øvrige Russland for personer fra Nord-Kaukasus

Flere kilder (HRW, møte oktober 2014; advokat med tsjetsjensk bakgrunn, møte oktober 2012) har opplyst at personer fra Nord-Kaukasus eller Sentral-Asia er redde for å rapportere om overgrep til politiet i frykt for selv å bli mistenkt i saken. SOVA (som sitert i Udlændingestyrelsen 2012, s. 12) har også vist til at folk sjelden rapporterer om overgrep til politiet, og at dette bidrar til at tallene på slike overgrep er omtrentlige.

Når det gjelder hva politiet gjør dersom en person fra Nord-Kaukasus anmelder et kriminelt forhold, viser HRW (2014) i et brev til spesialrapportørene i FN for migranternes rettigheter og minoritetsspørsmål til flere overfall mot representanter for etniske minoriteter, der de mener politiet ikke har satt i gang tilstrekkelig effektiv etterforskning. I en av sakene var overfallet attpåtil filmet og lagt ut på sosiale nettverk og YouTube. I det samme brevet skriver HRW: «Law enforcement officials are not just failing to respond adequately to crimes committed against foreign and internal migrants. Numerous cases of torture and ill-treatment of foreign and internal migrants by police have also been reported. »

I en felles rapport fra Anti-diskrimineringscenteret (ADC) Memorial⁵ og SOVA (2013, s. 8) fremgår det at «ethnic profiling» praktiseres av politiet, særlig mot personer fra Kaukasus og Sentral-Asia. Mishandling av disse gruppene er ifølge rapporten vanlig ved arrestasjon og under soning. Mishandling kan innebære trusler og fysisk vold.

HRW (som sitert i Udlændingestyrelsen 2012, s. 24) har vurdert at tsjetsjenere fremdeles diskrimineres av det russiske politiet. Det russiske politiet har også generelt liten tillit til andre etniske grupper fra Nord-Kaukasus. Menneskerettighetsorganisasjonen Memorial i Moskva opplyser (som sitert i rapport fra ADC Memorial og SOVA 2013, s. 18) at politiet er særlig negativt innstilt overfor tsjetsjenere, som ofte blir arrestert på grunnlag av fiktive forhold.

Den 1. mars 2011 trådte «politiloven» i kraft. Loven dannet grunnlag for reform av det russiske politivesenet. Artikkel 7 i loven poengterer at uriktig behandling og straff rettet mot etniske minoriteter skal unngås, og diskriminering mot enhver karakteristikk forbyes. Politiet skal ifølge den samme artikkelen «beskytte rettighetene, friheten og de juridiske interessene til personer og borgere uansett kjønn, rase, etnisitet, språk, opprinnelse [...]» og «vise respekt for borgeres etniske skikker og tradisjoner, vurdere kulturelle og andre karakteristikk til ulike etniske og sosiale grupper [...]» (Politiloven 2011, art. 7).

Til tross for formuleringene mot forskjellsbehandling i politiloven, fremgår det i rapporten fra ADC Memorial og SOVA (2013, s. 19) at politiet ikke alltid etterlever dette i praksis. Dette har ført til mange krenkelser, særlig mot representanter for såkalte sårbare grupper. Re-kvalifiseringsprosesser av politimenn (som var en del av politireformen), førte ifølge den samme rapporten ikke til noen endringer for utenlandske borgere i Russland.

Rapporten sier ikke noe direkte om hvordan loven har påvirket politiets behandling av «interne migranter», som personer fra Nord-Kaukasus blir oppfattet som, men den generelle situasjonen som beskrives av de ulike kildene Landinfo har konsultert, tilsier at situasjonen ikke har endret seg nevneverdig for denne gruppen heller.

⁵ ADC Memorial er en gren av den russiske menneskerettighetsorganisasjonen HRC Memorial som jobber spesifikt med spørsmål knyttet til diskriminering av minoriteter. Den holder til i St. Petersburg.

Fabrikkering av saker

Det er Landinfos inntrykk at det fortsatt fabrikkeres straffesaker mot personer fra Tsjetsjenia og Nord-Kaukasus for øvrig, men at dette skjer sjeldnere enn for ca. ti år siden, særlig mot tsjetsjenere.

En advokat med tsjetsjensk bakgrunn som blant annet jobber som forsvarer for etniske tsjetsjenere i Moskva, fortalte i møte med Landinfo i Moskva i oktober 2012 at tsjetsjenere kan oppleve å få fabrikkert saker mot seg. Tidligere var det vanlig å plante våpen på dem, mens det nå i større grad plantes narkotika. Tsjetsjenere er redde for at politiet skal fabrikkere en sak mot dem hvis de anmelder et forhold til politiet. En annen advokat, Murad Musaev (møte, oktober 2012), som har vært forsvarer i en rekke straffesaker knyttet til tsjetsjenere i det øvrige Russland, mente også at det fabrikkeres saker mot tsjetsjenere, blant annet ved at det plantes bevis.

Mens kildene ovenfor indikerer at fabrikkering forekommer, opplyste derimot Elena Vilenskaja, styreleder for organisasjonen House of Peace and Non-Violence i St. Petersburg, til danske utlendingsmyndigheter sommeren 2012 at hun ikke hadde hørt om fabrikkerte straffesaker mot etniske tsjetsjenere i St. Petersburg det siste året, altså i 2012. En representant for en vestlig ambassade (C) (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 26) har i likhet opplyst at det er sjeldnere og lenger mellom hver gang russisk politi planter bevis på tsjetsjenere, og at dette ikke skjer systematisk. Flere kilder med tsjetsjensk bakgrunn (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 26-27) opplyser også at selv om det fortsatt kan forekomme fabrikkering av saker mot tsjetsjenere, skjer dette langt sjeldnere enn under og i årene etter de tsjetsjenske krigene.

Behandling i domstolene

I henhold til statistikk samlet inn av SOVA var det en jevn stigning i antall domfellelser for hatmotivert voldskriminalitet fra 2004 (ni domfellelser) til 2010 (91 domfellelser). Fra 2010 har antallet domfellelser imidlertid sunket. I 2011 ble det avsagt 61 dommer for hatmotivert vold, og i 2012 var antallet dommer for slike forhold 28 (SOVA, som sitert i Umland, Laug & Kusche 2013, s.19). Antallet domfellelser er likevel høyere enn for ca. ti år siden. Flere kilder som danske utlendingsmyndigheter intervjuet i 2011 viste til økningen i domfellelser for hatkriminalitet, og mente det var uttrykk for at myndighetene har en viss vilje til å bekjempe denne typen kriminalitet (Utlændingesservice 2011, s. 24-25).

Når det gjelder behandlingen av personer fra Nord-Kaukasus i domstolene, har flere kilder ment at det er en viss forskjellsbehandling av denne gruppen sammenlignet med etniske russere. NGOen Vainakh Congress fortalte danske utlendingsmyndigheter (Utlændingestyrelsen 2012, s. 22) at personer med ikke-russisk bakgrunn har en tendens til å bli straffet hardere for den samme kriminelle handlingen enn etniske russere. Ifølge styrelederen for den tsjetsjenske sosiale og kulturelle foreningen Khamzat Gerikhanov (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 23), er det vanskeligere for tsjetsjenere å bevise sin uskyld enn det er for personer med etnisk russisk bakgrunn, og dersom de blir dømt, får de ofte den strengeste strafferammen for det aktuelle straffbare forholdet.

HRW har imidlertid fortalt de danske utlendingsmyndighetene (Utlændingestyrelsen 2012, s. 24) at man vanskelig kan snakke om en klar diskriminering i utmåling av straff overfor personer fra Nord-Kaukasus. For å komme med slike påstander er det behov for relevant statistikk basert på et tilfeldig utvalg av respondenter. Heller ikke representanten fra en vestlig

Respons **Russland: Myndighetsbeskyttelse i øvrige Russland for personer fra Nord-Kaukasus**

ambassade (C) (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 4) hadde tilgjengelig data for å underbygge en påstand om at personer fra Nord-Kaukasus får hardere straffer enn etniske russere for samme kriminelle forhold. Den samme ambassaden viser til en omtalt hendelse fra desember 2010 der en russisk fotballtilhenger ble drept i en slåsskamp mellom russiske fotballtilhengere og en gruppe nord-kaukasiere. Noen dager senere oppstod det opptøyer mellom nasjonalistiske grupper og politiet i forbindelse med en nasjonalistisk demonstrasjon på Manezj-plassen i Moskva. Etterpå ble flere nord-kaukasiere dømt til fire år i fengsel for delaktighet i drapet på fotballtilhengeren (hovedmannen ble idømt 20 års fengselsstraff), og som følge av opptøyene på Manezj-plassen, ble flere medlemmer av nasjonalistiske grupper dømt til to og et halvt til fem og et halvt år i fengsel. Ifølge en rapport skrevet av ADC Memorial og SOVA (2013) ble ingen av lederne for nasjonalistorganisasjonene som arrangerte demonstrasjonen på Manezj-plassen arrestert.

En vestlig ambassade (B) (som sitert i Utlændingestyrelsen 2012, s. 28) har imidlertid hevdet at i en konflikt mellom en etnisk tsjetsjener og en etnisk russer, er det mest sannsynlig at det er tsjetsjeneren som blir ansvarliggjort og får den strengeste straffutmålingen. Den samme ambassaden sier at denne problemstillingen ikke er isolert til tsjetsjenere, men gjelder alle ikke-etniske russere. Menneskerettighetsorganisasjonen Memorial (som sitert i ADC Memorial & SOVA 2013, s. 18) hevder å kjenne til saker hvor tsjetsjenere har blitt dømt flere ganger for den samme kriminelle handlingen. Landinfo har ikke kjennskap til hvor vanlig dette er.

Myndighetsbeskyttelse andre steder i Russland for kvinner fra Nord-Kaukasus som trues av æresrelatert vold/familievold

Kilder beskriver det som uvanlig for en kvinne å reise fra Tsjetsjenia på egenhånd. Det er i strid med tsjetsjenske tradisjoner. De aller fleste kvinner som reiser ut gjør dette i følge med familiemedlemmer. Dersom en kvinne ønsker å reise fra Tsjetsjenia vil det kreve samtykke fra familien, helst fra mannlige slektninger. Eksempler på dette kan være hvis kvinnen skal studere eller jobbe. Det er imidlertid sjelden at hun da vil reise helt alene. Som regel vil hun ha følge av en bror (Elena Vilenskaya, som sitert i Utlændingesservice 2011, s. 28; advokat med tsjetsjensk bakgrunn, møte oktober 2012; tsjetsjensk advokat som jobber med kvinnerelaterte problemstillinger, møte november 2012; NGO som jobber med å forebygge vold mot kvinner, møte februar 2010). Det er Landinfos inntrykk at denne beskrivelsen også gjelder kvinner fra Ingusjetia.⁶

Kilder som er intervjuet av Utlændingesservice (2011, s. 28-29) og av Landinfo, kjenner tilfeller der kvinner har forlatt Tsjetsjenia på egenhånd uten tillatelse fra familien. I slike tilfeller dreier det seg i hovedsak om kvinner som er truet, som for eksempel æresrelaterte trusler fra egne familiemedlemmer.

Ifølge en russisk NGO (møte, februar 2010) som jobber med å forbygge vold mot kvinner (og som har jobbet med vold mot kvinner i Nord-Kaukasus) og som Landinfo vurderer som en balansert kilde, vil tsjetsjenske kvinner sannsynligvis ikke oppsøke russisk politi for beskyttelse i æresrelaterte voldssaker eller familievoldssaker. Det er ulike grunner til dette. For det første er det en høy terskel for kvinner i Nord-Kaukasus å fortelle om privatlivet til

⁶ For mer informasjon om situasjonen for kvinner i Tsjetsjenia, Se Landinfo: Kvinners situasjon (28. februar 2014).

andre. For det andre har de lav tillit til politiet. Dette gjelder også for etniske russere, men det er grunn til å tro at nord-kauasiere har enda lavere tillit til politiet, som følge av at korrupsjon og myndighetsmisbruk er mer utbredt der enn i andre deler av Russland.

Kilder mener at dersom en kvinne skulle ønske å anmelde slike trusler, vil politiet trolig registrere en sak, men det er lite sannsynlig at de vil gjøre noe mer i saken (advokat med tsjetsjensk bakgrunn, møte oktober 2012; Elena Vilenskaya, som sitert i Udlændingesservice 2011, s. 28). Den russiske NGOen som jobber med forebygging av vold mot kvinner, mener også at politiet ved en anmeldelse sannsynligvis vil åpne en sak, men at det er lite trolig at de vil gjøre noe mer. NGOen mente at behandlingen hos politiet kan sammenlignes med hvordan politiet behandler anmeldelser om familievold fra etnisk russiske kvinner (en nærmere beskrivelse av dette følger nedenfor). En representant for SOVA (møte, februar 2010) mente også at behandlingen fra politiet kan sammenlignes med hvordan politiet behandler familievoldssaker, men at politiet kan være ytterligere negativt innstilt som følge av at kvinnen er fra Nord-Kaukasus.

Den russiske NGOen viser til at det er et problem at russisk politi ikke gjør nok i saker som handler om vold i familien og ekteskapet. Ifølge en rapport fra Anna Centre som jobber med å forebygge vold mot kvinner i Russland (2010) har ofre for familievold møtt store vanskeligheter med å få hjelp fra politiet, og i noen tilfeller reagerer politiet med fordommer, stereotypier og personlige holdninger i fravær av faste prosedyrer og handlingsregler ved slike anmeldelser.

Russland har per dags dato ingen lovhjemmel mot familievold i straffeloven.⁷ Det finnes heller ingen juridisk definisjon av familievold. Dette bidrar til at politiet ikke ser på familievold som et alvorlig straffbart forhold, men mer som et «privat anliggende», som tilhører familiesfæren eller som en kvinnes egne personlige problemer (Anna Centre 2010; Baczynska 2013; IRB 2013).

I en artikkel i Reuters om familievold fremgår det at politiet ofte henviser kvinner som oppsøker dem om å dra hjem og forsones seg med ektefellen. Siden familievold ikke er å finne i straffeloven, må det fremlegges bevis for å kunne straffeforfølge etter andre bestemmelser i straffeloven, som for eksempel overfall og mishandling (Baczynska 2013). En professor tilknyttet Brooklyn College ved New York-universitetet som forsker på vold mot kvinner i Russland (som sitert i IRB 2013) har hevdet at politiet er tilbakeholdne med å følge opp denne type saker etter allerede eksisterende voldsparagrafer i straffeloven.

Det er generelt mangel på statistikk når det gjelder tilfeller av familievold, særlig de siste tre årene (IRB 2013). I henhold til statistikk fra politiet skjer 40 % av all voldskriminalitet i Russland i hjemmet. Basert på sin erfaring med denne typen spørsmål, anslår kvinnerettighetsforkjempere at kun om lag tre % av familievoldssaker ender opp med en dom i rettsapparatet (Baczynska 2013). Dette tallet har ifølge Immigration and Refugee Board of Canada (IRB 2013) ikke blitt bekreftet av noen av kildene de har konsultert, samtidig som de viser til at FNs torturkomité har uttrykt bekymring for det lave tallet på straffeforfølgelse av familievold i Russland.

⁷ Det ble i mai 2013 fremlagt et lovtkast i statsdumaen mot familievold. Det skal inneholde både juridiske og ikke-juridiske måter å beskytte offer for familievold, herunder en rekke sanksjoner overfor overgriperen. Per 23. oktober 2013 hadde det ikke vært noen høring i parlamentet om lovtkastet. Siden 1991 har to andre lovtkast relatert til familievold blitt fremmet for parlamentet, men ikke blitt vedtatt (IRB 2013).

Krisesenter

Ifølge en artikkel om vold mot kvinner i Russland (Balmforth 2013) mangler Russland infrastruktur til å beskytte voldsutsatte kvinner. FNs komité for eliminering av diskriminering av kvinner (CEDAW) (som sitert i IRB 2013) stadfester i en rapport at Russland mangler et nasjonalt program for å gi tilflukt til ofre for familievold, og at de få tilfluktsstedene som finnes har «ekstremt begrenset kapasitet til å bistå slike ofre».

Flere kilder, herunder russiske myndigheter, Amnesty International og Anna Centre (som sitert i IRB 2013) viser til at det finnes 23 statlige krisesentre/tilfluktssentre for kvinner i Russland. Ettersom disse sentrene finansieres av lokale myndigheter for lokale innbyggere, må man ha bostedsregistrering for å få plass (IRB 2013). Ifølge den tidligere nevnte professoren ved universitetet i New York, som forsker på kvinnerelatert vold i Russland (som sitert i IRB 2013), er disse statlige sentrene for kvinner «som lever i en krise» eller «i en vanskelig livssituasjon». Kvinner kan være ved sentrene i noen dager eller noen uker, men målet for sosialarbeiderne ved sentrene er ofte å gjenforene kvinnene med familien. Ingen av sentrene er spesifikt til for ofre for familievold, selv om flere anerkjenner familievold som en «krisesituasjon».

Det finnes nærmest ingen NGOer som driver tilfluktssentre, ifølge Anna Centre (2010). Den nevnte professoren har hørt om noen, men tror disse er lagt ned (IRB 2013). Tallet synes uansett å være svært lavt. Anna Centre driver imidlertid en landsdekkende hot-line for ofre for familievold som er åpen tolv timer daglig (IRB 2013).

Avsluttende kommentarer

Kilder Landinfo har konsultert vurderer at personer fra Nord-Kaukasus er skeptiske til å henvende seg til politiet for å anmelde kriminelle handlinger. Dette gjelder også for andre minoritetsgrupper og det er derfor mørketall når det gjelder omfanget av overgrep. Likevel viser tall fra SOVA at det har vært en nedgang i antall hatovergrep mot minoritetsgrupper i Russland.

Kilder vurderer at politiet ikke i tilstrekkelig grad etterforsker overgrep mot minoritetsgrupper, herunder nord-kaukasiere, og at det fortsatt finner sted en forskjellsbehandling av minoritetsgrupper sammenlignet med etniske russere. Det blir fortsatt rapportert at politiet mishandler etniske minoriteter.

Basert på det kildegrunnlaget Landinfo har hatt tilgjengelig, virker det ikke som det er systematisk forskjellsbehandling av nord-kaukasiere i russiske domstoler, men at det kan skje. Det behandles få saker i domstolene der representanter for etniske minoriteter er den fornærmede part. Dette har igjen sammenheng med motvillighet til å anmelde saker og at politiet i en del tilfeller ikke setter i gang en tilstrekkelig effektiv etterforskning.

Kilder vurderer det som svært lite sannsynlig at kvinner fra Nord-Kaukasus vil anmelde trusler om æresrelatert vold til politiet. Dersom de mot formodning skulle gjøre det, vil politiets innsats kunne sammenlignes med innsatsen det legges i anmeldelser av familievold, som preges av tilbakeholdenhet og passivitet.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI),

Respons **Russland: Myndighetsbeskyttelse i øvrige Russland for personer fra Nord-Kaukasus**

Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Anna Centre, dvs. Anna National center for the prevention of violence (2010). *Violence against women in the Russian federation. Alternative report to the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women*. Moskva: Anna centre. Tilgjengelig via OHCHR http://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/ngos/ANNANCPV_RussianFederation46.pdf [lastet ned 3. mars 2014]
 - ADC Memorial, dvs. Anti-discrimination Centre Memorial, & SOVA (2013, februar). *Implementation of the international convention of all forms of racial discrimination by the Russian Federation. An alternative report*. St. Petersburg/Moskva: ADC Memorial og SOVA. Tilgjengelig via OHCHR http://www2.ohchr.org/English/bodies/cerd/docs/ngos/SOVA_ADCM-IPHR_FIDH_RussianFederation_CERD82.pdf [lastet ned 28. februar 2014]
 - Baczynska, G. (2013, 20. august). Victims of domestic violence face uphill battle for protection in Russia. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/2013/08/20/us-russia-women-violence-idUSBRE97J0CX20130820> [lastet ned 4. mars 2014]
 - Balmforth, T. (2013, 28. januar). Brutal killing in Russia highlights lack of domestic violence law. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/content/russia-brutal-killing-domestic-violence-law/24885552.html> [lastet ned 4. mars 2014]
 - HRW (2014, 10. januar). *Letter to the UN Rapporteur on Human Rights of Migrants and UN Independent Expert on Minority Issues*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/news/2014/01/16/russia-letter-un-special-rapporteur-human-rights-migrants-and-un-independent-expert> [lastet ned 25. februar 2014]
 - IRB, dvs. Immigration and Refugee Board of Canada (2013, 15. november). *Russia: Domestic violence; recourse and protection available to victims of domestic violence; support services and availability of shelters (2010-2013)*. Tilgjengelig via Ecolnet http://www.ecoi.net/local_link/264540/378302_en.html [lastet ned 4. mars 2014]
 - Landinfo (2014, 28. februar). *Kvinner situasjon*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2805/1/2805_1.pdf [lastet ned 5. mars 2014]
 - [Politiloven] (2011, 1. mars). *Federal Law of the Russian Federation About police*. Tilgjengelig fra <http://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=32699> [lastet ned 28. februar 2014]
- Full lovtekst kun tilgjengelig via abonnement.
- SOVA, dvs. Center for Information and Analysis (2014, 8. januar). *Racism and Xenophobia: Preliminary Summary for 2013*. Moskva: SOVA. Tilgjengelig fra <http://www.sova-center.ru/en/xenophobia/news-releases/2014/01/d28754/> [lastet ned 13. januar 2014]

Respons **Russland: Myndighetsbeskyttelse i øvrige Russland for personer fra Nord-Kaukasus**

- Udlændingesservice (2011, oktober). *Chechens in the Russian Federation*. København: Udlændingesservice. Tilgjengelig fra <https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6EC0730B-9F8E-436F-B44F-A21BE67BDF2B/0/ChechensintheRussianFederationFINAL.pdf> [lastet ned 3. mars 2014]
- Udlændingestyrelsen (2012, august). *Chechens in the Russian Federation – residence registration, racially motivated violence and fabricated criminal charges*. København: Udlændingestyrelsen. Tilgjengelig fra https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/01750EB0-C5B1-425C-90A7-3CE3B580EEAA/0/chechens_in_the_russian_federation.pdf [lastet ned 3. mars 2014]
- Umland, A., Laug, C. & Kusche, R.(2013, 5. august). Russia and Right-Wing Extremism. *Russian Analytical Digest No. 135*, s. 19. Tilgjengelig fra <http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&lng=en&id=167954> [lastet ned 13. januar 2014]

Muntlige kilder

- Advokat med tsjetsjensk bakgrunn. Møte i Moskva, oktober 2012. Advokaten er kvinne og opprinnelig fra Tsjetsjenia, men har bodd og jobbet mange år utenfor Tsjetsjenia.
- HRW. Møte i Moskva oktober 2014.
- Journalist med tsjetsjensk bakgrunn. Møte i Moskva oktober 2012.
- Murad Musaev, advokat. Møte i Moskva oktober 2012.
- Russisk NGO som jobber med forebygging av vold mot kvinner, også i Nord-Kaukasus. Møte i Moskva februar 2010.
- SOVA. Møte i Moskva februar 2010.
- Tsjetsjensk advokat som jobber med kvinnerelaterte problemstillinger. Møte i Moskva november 2012.
- Seminar om ultra-nasjonalisme i Russland. September 2013.

© Landinfo 2014

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.